

AZ OKLEVELEK KÖLCSÖNÖS ELISMERÉSE

A letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadsága az egységes piac sarokkövei, mivel lehetővé teszik a vállalkozások és a szakemberek Unión belüli szabad mozgását. E szabadságok érvényesítése érdekében a nemzeti szinten kiállított okleveleket és képesítéseket széles körben el kell ismerni. Harmonizációjukkal és kölcsönös elismerésükkel kapcsolatban számos különböző rendelkezést fogadtak már el, és további jogszabályok is várhatók ezen a területen.

JOGALAP

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 26. és 53. cikke.

CÉLKITŰZÉSEK

Ahhoz, hogy az önálló vállalkozók és a szakemberek letelepedhessenek vagy ideiglenes jelleggel szolgáltatásokat nyújthassanak valamely másik tagállamban, kölcsönösen el kell ismerni a különböző tagállamokban kibocsátott okleveleket, bizonyítványokat és a szakmai képesítést igazoló egyéb okiratokat, valamint össze kell hangolni és harmonizálni kell a különböző szakmákhoz való hozzáférést szabályozó nemzeti rendelkezéseket.

EREDMÉNYEK

Az EUMSZ 53. cikkének (1) bekezdése rendelkezik arról, hogy a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadságának megkönnyítése érdekében alkalmazható a szabályozott szakmákhoz való hozzáféréshez az egyes tagállamokban előírt oklevelek és egyéb képesítések kölcsönös elismerése. Ugyanez a rendelkezés az önálló vállalkozói tevékenység megkezdésére és folytatására vonatkozó nemzeti szabályok összehangolásának szükségességével is foglalkozik. Ugyanezen cikk (2) bekezdése az olyan esetekben, ahol az ilyen harmonizáció bonyolult folyamat, a kölcsönös elismerést az e szakmáknak a különböző tagállamokban történő gyakorlására vonatkozó feltételek összehangolásától teszi függővé. A harmonizációs folyamat az 1970-es évek közepétől kezdődően számos irányelven keresztül bontakozott ki. A kölcsönös elismerésről szóló jogszabályokat ezek alapján igazítják a különböző helyzetek által támasztott igényekhez. A joganyag teljessége az érintett szakma függvényében változik, és a jogszabályokat mostanában már általánosabb megközelítés keretében fogadják el.

A. Az ágazatspecifikus megközelítés (szakmák szerint)

1. Harmonizáció utáni kölcsönös elismerés

A harmonizáció az egészségügyi ágazatban gyorsabban haladt, mégpedig azon nyilvánvaló okból, hogy a szakmai követelmények – és különösen a képzések – más szakmákkal ellentétben nem sokban különböztek az egyes országokban. Ezért a harmonizációt számos szakma (pl. orvosok, ápolónők, állatorvosok, szülésznők és önálló vállalkozóként működő kereskedelmi ügynökök) esetében nem volt nehéz elérni a harmonizációt. A [szakmai képesítések elismeréséről](#) szóló (2005/36/EK) irányelv célja az volt, hogy egyértelműsítse, egyszerűsítse és korszerűsítse a már létező irányelveket, és hogy a szabályozott – orvosi, fogorvosi, ápolói, állatorvosi, szülésznői, gyógyszerészi és építész – szakmákat egyetlen jogszabálysövegbe foglalja. Az irányelv többek között előírja, hogyan kell a „fogadó” tagállamnak elismernie azokat a szakmai képesítéseket, amelyeket egy másik („saját”) tagállamban szereztek. A szakemberek elismerése magában foglal egyrészt egy általános elismerési rendszert, másrészt minden egyes fent említett szakmára vonatkozóan különálló rendszereket. Egyéb szempontok mellett a képesítés szintjére, valamint a képzésre és a szakmai tapasztalatra összpontosít (legyen az általános vagy szakmai jellegű). Az irányelv a közlekedési ágazaton belüli szakmai képesítésekre, valamint a biztosításközvetítőkre és a bejegyzett könyvvizsgálókra is alkalmazandó. Ezeket a szakmákat korábban különálló irányelvekben szabályozták. 2011. június 22-én a Bizottság zöld könyvet fogadott el a szakmai képesítések elismeréséről szóló irányelv korszerűsítéséről ([COM\(2011\) 0367](#)), melyben a munkavállalók mobilitásának megkönnyítése, valamint a képzéseknek a jelenlegi munkaerő-piaci követelményekhez történő hozzáigazítása érdekében a szakmai képesítések elismerési rendszerének reformját javasolja. 2011. december 19-én a Bizottság a különböző konzultációs eljárások eredményeire alapozva és a Parlament 2011. november 15-i állásfoglalására válaszul javaslatot terjesztett elő a szakmai képesítések elismeréséről szóló rendelet felülvizsgálatára ([COM\(2011\) 0883](#)). A legfontosabb javaslatok többek között a következők voltak: az európai szakmai kártya bevezetése; a minimális képzési követelmények összehangolása; hét, nevezetesen az építész, a fogorvosi, az orvosi, az ápolói, a szülésznői, a gyógyszerészi és az állatorvosi szakma képesítéseinek automatikus elismerése; valamint a diplomák elismerésével kapcsolatos együttműködés fokozását lehetővé tevő belső piaci információs rendszer bevezetése. A felülvizsgálat fő célkitűzése a szakemberek Unión belüli mobilitásának megkönnyítése és előmozdítása, valamint az egyes tagállamokban tapasztalható munkaerőhiány csökkentése. Azt követő ([2013/55/EU](#)) irányelvet 2013. november 20-án fogadták el^[1].

2. Harmonizáció nélküli kölcsönös elismerés

Más szakmák esetében, amelyeknél a nemzeti jogszabályok közötti különbségek megakadályozták a harmonizációt, a kölcsönös elismerés terén kevesebb fejlődést értek el. A jogi rendszerek sokfélesége megakadályozta az ügyvédi oklevelek és

[1]A szakmai képesítések elismeréséről szóló 2005/36/EK irányelv és a belső piaci információs rendszer keretében történő igazgatási együttműködésről szóló 1024/2012/EU rendelet (az IMI-rendelet) módosításáról szóló, 2013. november 20-i 2013/55/EU irányelv (HL L 354., 2013.12.28., 132. o.).

képesítések teljes kölcsönös elismerését, amely a származási ország oklevele alapján biztosította volna a letelepedés azonnali szabadságát. Az 1977. március 22-i [77/249/EGK](#) tanácsi irányelv lehetővé tette az ügyvédek számára az eseti szolgáltatásnyújtást; a szabad letelepedéshez ugyanakkor a fogadó ország oklevelére van szükség. Az 1998. február 16-i [98/5/EK](#) irányelv lényeges előrelépést jelentett, ugyanis megállapította, hogy az egyik tagállamban képesítést nyert ügyvéd letelepedhet egy másik tagállamban azért, hogy ott ügyvédi tevékenységet folytasson, azzal a kikötéssel, hogy a fogadó ország megkívánhatja tőle, hogy egy helyi ügyvéddel együttműködve járjon el, amikor jogi eljárásban ügyfelet képvisel, illetve ügyfél védelmét látja el. Három év ilyen alapon történő munkavégzés után az ügyvéd – ha kívánja – a fogadó ország által szervezett alkalmassági vizsga letételét követően elnyeri a szakmája teljes körű gyakorlásához való jogot anélkül, hogy képesítővizsgát kellene tennie. Más irányelvek ezt az elvet egyéb szakmák – például közúti árufuvarozók, biztosítási ügynökök és alkuszok, fodrászok és építészek – tekintetében is alkalmazzák.

B. Az általános megközelítés

A kölcsönös elismerésről szóló jogszabályok ágazatonkénti – olykor a nemzeti jogszabályok szélesebb körű harmonizációjával is járó – kidolgozása mindig is hosszú és fáradságos folyamat volt. Ezért nyilvánvalóvá vált, hogy szükség van egy olyan, az oklevelek egyenértékűségének elismerésére irányuló általános rendszerre, amely minden olyan szabályozott szakmára érvényes, amely még nem képezte külön uniós jogszabály tárgyát. Az új, általános megközelítés révén megváltozott a nézőpont. Az „elismerés” korábban alá volt rendelve az egyes szabályozott szakmák vagy tevékenységek „harmonizációjáról” szóló európai jogszabályok létezésének. Ezt követően a „kölcsönös elismerés” valamennyi érintett szabályozott szakma tekintetében szinte automatikussá vált a megállapított szabályok alapján, ágazatspecifikus másodlagos jogi szabályozás igénye nélkül. Ettől a pillanattól fogva a „harmonizáció” és a „kölcsönös elismerés” módszere párhuzamos rendszerben folytatódott, és azokat egyes helyzetekben kiegészítő rendszer keretében – rendelet és irányelv formájában egyaránt – alkalmazták (lásd a képesítések és szakképzési bizonyítványok átláthatóságáról szóló, [1992. december 3-i](#) és [1996. július 15-i tanácsi állásfoglalást](#)). A fogadó tagállam nem tagadhatja meg a jelentkezőktől a szóban forgó foglalkozásokhoz való hozzáférést, ha rendelkeznek a származási országban előírt képesítéssel. Ha azonban a képzés időtartama rövidebb volt, mint a fogadó országban, a fogadó ország megkövetelhet bizonyos idejű szakmai tapasztalatot, vagy ha a képzés jelentősen különbözik, a jelentkező választása szerint alkalmazkodási időszakot vagy szakmai alkalmassági vizsgát írhat elő, kivéve, ha a foglalkozás megköveteli a nemzeti jog ismeretét.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

2011. november 15-én a Parlament állásfoglalást fogadott el a szakmai képesítések elismeréséről szóló ([2005/36/EK](#)) irányelv végrehajtásáról^[2], amelyben az irányelv korszerűsítését és fejlesztését kéri, valamint szorgalmazza a leghatékonyabb és

[2]HL C 153. E, 2013.5.31., 15. o.: [http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=P7_TA\(2011\)0490](http://www.europarl.europa.eu/RegistreWeb/search/simple.htm?reference=P7_TA(2011)0490)

legmegfelelőbb technológiák alkalmazását, például az európai szakmai kártya bevezetését, amely az elismerési folyamat megkönnyítése érdekében egy valamennyi illetékes hatóság által elfogadott, hivatalos dokumentum lenne.

A parlamenti állásfoglalás nyomán a Bizottság 2011. december 19-én javaslatot terjesztett elő a szakmai képesítések elismeréséről szóló irányelv felülvizsgálatáról. A sikeres háromoldalú egyeztetések révén a Parlament gondoskodott az általa szorgalmazott változtatások végrehajtásáról, többek között az önkéntes szakmai kártya bevezetéséről, a riasztási mechanizmus létrehozásáról, a szabályozott szakmák részleges gyakorlására vonatkozó szabályok egyértelműsítéséről, a nyelvtudásra vonatkozó szabályokról, valamint a nagyobb átláthatóság biztosítása érdekében a szabályozott szakmák kölcsönös értékelésére irányuló mechanizmus kidolgozásáról. Ezek nyomán 2013. november 20-án elfogadták a szakmai képesítések elismeréséről szóló 2005/36/EK irányelvet módosító [2013/55/EU](#) európai parlamenti és tanácsi irányelvet^[3].

Ezt követően, 2018. június 28-án az Európai Parlament és a Tanács elfogadta [az arányossági tesztről szóló \(EU\) 2018/958 irányelvet](#), amely a valamennyi tagállam által a szakmákra vonatkozó nemzeti szabályok elfogadása előtt alkalmazandó, harmonizált arányossági tesztet vezet be^[4]. A Parlament 2018. október 25-én állásfoglalást fogadott el [a diplomák kölcsönös automatikus elismerésének előmozdításáról](#).

Részletesebb tájékoztatásért lásd az IMCO bizottság számára készített, [„Uniós felmérés: az IMCO bizottság hatáskörébe tartozó jogszabályok áttekintése”](#) című tanulmányt^[5].

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Andreea Dobrita
05/2019

[3]HL L 354., 2013.12.28., 132. o.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=OJ%3AL%3A2013%3A354%3ATOC>

[4]Az Európai Parlament és a Tanács 2018. június 28-i (EU) 2018/958 irányelve a szakmák új szabályozásának elfogadását megelőző arányossági tesztről, HL L 173., 2018.7.9., 25. o.: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/958/oj?locale=hu>

[5]Uniós felmérés: az IMCO bizottság hatáskörébe tartozó jogszabályok áttekintése: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU\(2015\)536317_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/536317/IPOL_STU(2015)536317_EN.pdf)

